

האוניברסיטה הפתוחה
האוניברסיטה הגדולה בישראל

ריאיון

שאלות לכבוד נשיא המדינה לשעבר, שמעון פרס

לא ינום ולא ישן

שמעון פרס, נשיא המדינה עד לפני פחות משנה, ממשיך גם בשנה ה-92 לחייו לעבוד מהשכם בבוקר ועד שעות הלילה הקטנות • "אני לא מאמין בחופש ולמעשה איני יודע כיצד להתנהג בחופשה" • שמעון פרס מדבר על חשיבות החינוך, על גילויי הגזענות והאלימות, הצורך בסובלנות, התקווה שלא אבדה לשלום אזורי ומה צריך לעשות כדי שלמדינת ישראל יהיו עוד זוכים בפרס נובל • **גד ליאור** ריאיון את שמעון פרס על הכל - חוץ מפוליטיקה • המרואיין, אגב, השיב לכל השאלות בפירוט

« גד ליאור

"החרטה היחידה שלי על הקמתה של מדינת ישראל שאותה גיליתי היום היא כי המציאות עלתה על כל חלום ועל כן אני אומר בחיוך כי חלמנו בקטן מדי".

את הדברים אומר לנו בריאיון מיוחד לעיתון המנה-לים "OPENU" מי שהיה עד לפני פחות משנה נשיא מדינת ישראל, שמעון פרס. אין ספק. מדובר באיש מדור הנפילים של העם היהודי ומדינת ישראל. קורות החיים שלו נפרשים על פני עשרות עמודים באנציקלופדיה, כן גם בזאת החדשה, ויקיפדיה.

תקציר של התקציר מ-92 שנות חייו התנסות, כן ירבו: הוא היה נשיא מדינת ישראל, ראש הממשלה פעמיים, פעמים אחדות המשנה לראש הממשלה וממלא מקומו, סגן ראש הממשלה, שר החוץ, שר הביטחון, שר האוצר, שר הפנים, ראש האופוזיציה וכמובן יו"ר מפלגת העבודה וגם מנכ"ל משרד הביטחון והעוזר האישי המסור של ראש הממשלה המנוח דוד בן-גוריון. שמעון פרס, מי שיכונה עד סוף ימיו, כנהוג, הנשיא, נענה ברצון להתראיין לעיתון האוניברסיטה הפתוחה שאותה הוא מוקיר ומכיר היטב. ובכלל, אצל שמעון פרס לפני הכל, כך העיד תמיד על עצמו, מצוי החינוך.

מכאן הכל מתחיל ומכאן תבוא גם הצלחת העם היהודי ומדינת ישראל.

אדוני הנשיא, במה אתה עוסק בעיקר קרוב לשנה לאחר פרישתך מכס הנשיאות?

כיום אני נשיא של כבוד ב"מרכז פרס לשלום" השוכן ביפו. אני ממשיך ומנהל את אורח חיי ואת פעילותי הציבורית למענה של מדינת ישראל. תמיד האמנתי כי לא התפקיד הוא זה שעושה את האדם אלא השליחות. אדם גדול כגודל המטרה אותה הוא משרת ואין מטרה גדולה מזו שאני משרת נכון להיום והיא השלום שאני מקווה שיגיע בהקדם למדינת ישראל. אני מאמין כי מדינת ישראל הינה אור לגויים ואת הטוב שיש בנו ברפואה, במדע, בטכנולוגיה, בכלכלה, עלינו לתת לשכ-נינו על מנת שיצאו מעידן של טרור לעידן של קדמה ושלום.

החינוך הוא צורך קיומי של מדינת ישראל

בעבר התבטאת אודות הצלחתה של מדינה קטנה כישראל לזכות במספר משמעותי של פרסי נובל. האם לדעתך, במצבם של המוסדות להשכלה גבוהה במדינה כיום, נזכה לראות עוד זוכים בעת הקרובה ומה לדעתך צריך כדי להעלות את רמת מערכת החינוך בישראל?

"כיום, אין שום סיבה שתלמיד תיכון לא יתנסה בצורה מעשית מספר שעות בודדות גם בעולם ההיי-טק או המדע. זו אינה עבודה פיזית אלא עבודה שמפתחת את המוח"

«

שמעון פרס יחד עם
האפיפיור פרנציסקוס.
(צילומים: מרכז פרס
לשלום)

חובתנו כמדינה לעשות ולהתנהג באופן שונה ממה שאנו נוהגים היום. עלינו להשקיע משאבים ותקציבים גדולים הרבה יותר במורים, שיהיו גאים בעבודתם, שיהיו המקצועיים ביותר, שיוכלו להקשיב לתלמידים. עלינו להשקיע בכיתות לימוד חכמות, בתוכניות לימוד ומחקר חדשניות שיאתגרו את המחשבה וירחיבו את האופקים.

מהם המקצועות העיקריים שהיית מתגבר כיום בבתי הספר?

אני חושב כי בתי הספר ומערכת החינוך צריכים להתאים את עצמם לעולם החדש, שכן הזמנים השתנו, המדע תופס חלק גדול יותר בעולמנו מאשר פעם, אין לו גבולות והוא גלובלי ולכן נכון שכל ילד וילדה יחשפו לעולם זה. בנוסף, כדאי לשים לב שגם זירת התעסוקה השתנתה. כיום, אין שום סיבה שתלמיד תיכון לא יתנסה בצורה מעשית מספר שעות בודדות גם בעולם

מדינת ישראל נלחמת על קיומה מיומה הראשון כמדינה קטנה הדלה באוצרות טבע, אבל בעלת הון אנושי, שאותו צריך לחשוף ולפתח ללא הרף. כשהקמנו את המדינה מצאנו ארץ ריקה שלא היה בה כלום - בצפון ביצות, מלריה וקדחת, בדרום מדבר וסלעים, לא היו לנו לא נפט ולא מתנות טבע. לפי חשבון יבש לא היה לנו שום סיכוי להתקיים. אך אז גילינו את האוצר הכי חשוב - מה שלא קיים באדמה נמצא באדם. האין עשה את ישראל למה שהיא - מאמץ עליון של מיצוי ההון האנושי. מדינת ישראל היא לא מדינה שבנתה עם אלא עם שבנה את ארצו. החינוך יכול להביא את מדינתנו הקטנה להיות גדולה אפילו יותר מכל חלום והוא צורך קיומי של מדינת ישראל. החינוך של היום הוא שיקבע את יכולתה הכלכלית של ישראל מחר. הוא יקבע את מיקומו בתחרות הקשה בשווקים הבינלאומיים, גם בשווקים גדולים כמו הודו וסין.

"בעידן הנוכחי למדע אין גבולות - הוא גלובלי ויצר כלכלה גלובלית, אנטי גזענית, אמינה, שדוגלת בשוויון ואי אפליה, כלומר הגלובליזציה שינתה את הדמוקרטיה ויש ללמוד וללמד את הדמוקרטיה החדשה"

"היום צריך לקדם ולשמור על הזכות השווה להיות שונה ולחשוב שונה".

"אסור לתת יד למתלהמים, ואסור לעמוד מנגד מול אלימות מילולית או פיזית. ליבי דואב לנוכח גילויי גזענות או אפליה שכן תמצית המורשת של העם היהודי היא ואהבת לרעך כמוך"

«

סא, לאתגר דעות קיימות ולשאול שאלות נוקבות. אני חושב כי רבים מאיתנו, מנהלים, אישי ציבור ומחנכים חיים בעידן חדש אך מתנהלים בו באורח מיושן. בעידן הנוכחי למדע אין גבולות- הוא גלובלי ויצר כלכלה גלובלית, אנטי גזענית, אמינה שדוגלת בשוויון ואי אפליה, כלומר הגלובליזציה שינתה את הדמוקרטיה- טיה ויש ללמוד וללמד את הדמוקרטיה החדשה. כלומר - היום כבר לא צריך לקדם רק את חופש הביטוי שכן כל אדם יכול להתבטא ברשתות החברתיות, באס אמ אס ובכל דרך שהטכנולוגיה מאפשרת לנו. היום כן צריך לקדם ולשמור על הזכות השווה להיות שונה ולחשוב שונה.

אסור לעמוד מנגד מול אלימות מילולית או פיזית

עד כמה אתה מוטרד מהאלימות הפיזית והמילולית

ההייטק או המדע, זו אינה עבודה פיזית אלא עבודה שמפתחת את המוח ומסייעת להתפתחות ולעולמו של הנוער. את כל השינויים האלה צריך לקחת בחשבון אל תוך מערכת החינוך בכדי לאפשר באמת את צמיחת המוחות הבאים של מדינת ישראל ובכדי לעמוד בתחרות הבינלאומית בהמשך.

אתה מזוהה תמיד עם המילה חזון. מהו החזון שלך לגבי דור העתיד שלנו במדינה, שעדיין מוקפת אויבים?

על דור העתיד לשאת מעבר לחומר ולידע גם חזון. החרטה היחידה שלי על הקמתה של מדינת ישראל שגיליתי היום כי המציאות עלתה על כל חלום ועל כן אני אומר בחיוב כי חלמנו בקטן מדי. אני מקווה כי הדור הצעיר ומנהיגי העתיד ישאפו להגן כאשר צריך ולדרוך שלום, לשאת במחירו ולהקדים את מועדו. לפעול כך שהאויב של היום יהיה השכן האמיתי של המחר. כפי שקרה עם מצרים וירדן. שלא יפחדו לחשוב מחוץ לקופ-

שמעון פרס יחד עם
ראש ממשלת הודו,
נרנדרה מודי.

להן פתרונות חדשים. כיוון וחוסר שביעות הרצון הוא חלק מה-DNA שלנו אני מאמין כי הדור הצעיר אכן ימשיך ויהיה מצוין גם בשנים הבאות וימשיך להפתיע אותנו לטובה.

אני קם ב-5 בבוקר ומתחיל עם תרגילי מתיחות לשרירים

האם אתה עדיין מאמין במזרח תיכון חדש ובאפשרות שישראל תחיה בשלום עם כל שכנותיה?
מילה אחת: בוודאי!!!

האם אדוני עדיין קם בחמש בבוקר והולך לישון סמוך לחצות? איך בעצם מורכב יום של אישיות כמוך, בשנה ה-92 לחייו? ולבסוף, האם אינך חושב שמגיע לך לנוח יום אחד ולא להמשיך ולהתרוצץ בעולם?

אני לא מאמין בחופש ולמעשה איני יודע כיצד להתנהג בחופשה. אני מוצא את זה די משעמם. כשסיימתי את תפקידי כנשיא מדינת ישראל לא חשבתי לרגע לצאת לטיול בחוף הים, אלא ידעתי כי את מלוא זמני ומרצי אשקיע בקידום השלום בין העמים. אין לנו מדינה אחרת ואין לנו עם אחר ואני מאמין כי באמצעות פרויקטים המקדמים את הסבלנות והשלום בין אנשים נוכל לבנות חברה חזקה וסובלנית מספיק שתוכל גם לקדם הסכם שלום שיבטיח לילדינו בטחון קבע.

אני קם בשעה 5:00 בבוקר בביתי, מבצע מספר תרגילי מתיחות לשרירים וקורא אוסף מאמרים מובי-לים בעולם בתחומי גאו-פוליטיקה, כלכלה, טכנולוגיה ומדיניות. לאחר מכן אני מגיע לתחילת יום העבודה ב"מרכז פרס לשלום" ביפו, שכולל פגישות ואירועים והרצאות רבות בפני קהלים שונים. אני מקבל את מלוא הסיפוק מאורח החיים ומעשייה משמעותית למען החברה בישראל, בעיקר בתקופה זו כשאני חש שהה-ברה הישראלית זקוקה לחיזוק ולאיחוי הקרעים. ותודה לך, שראיית אותי, גד יקר! &

במדינה ומה יש לעשות לבלימת התופעה?
את מרבית פועלי היום אני מקדיש למען השלום והסו-בלנות בין יהודים לערבים בתוך ישראל וכן עם שכנינו הפלסטינים כיוון והשלום שוכן עמוק בלב כל האימהות וכל האבות של כל העמים. על כן, אסור לתת יד למתלה-מים, ואסור לעמוד מנגד מול אלימות מילולית או פיזית. ליבי דואב לנוכח גילויי גזענות או אפליה שכן תמצית המורשת של העם היהודי היא "ואהבת לרעך כמוך".

ברוח חג הפסח אני יכול לומר כי משה רבנו, מסר לנו תורה המעלה על נס את כבוד האדם ותובעת ממנו להיות אדם ערכי. הוא מרד בעבדות, והאמין באלוהים שבשמיים ובאדם המתהלך על הארץ. הוא ראה בכל אדם כמי שנברא בצלם אלוהים. וציווה עלינו לדאוג ליתום, לאלמנה ולגר החי בתוכנו. בהסתכלי על עשרת הדברות ועל המצב הנוכחי בישראל, אני יכול לומר כי חשוב מאד לכבד את אביך ואת אמך, אבל צריך להוסיף דיבר נוסף... "כבד את בתך ואת בנך", ועל כן אני שולח מסר למחנכים, למרצים, ולסטודנטים- אנו יודעים כי קשה היום להיות צעיר או צעירה ולעמוד בתחרות מול עולם ומלואו אך החובה העיקרית היא לשמור על ערכי המוסר של כל אדם.

הביטאון הזה מיועד בעיקר למנהלים ולסטודנטים. מהו המיוחד, לדעתך, בסטודנט, במדען ובאיש ההיי-טק הישראלי, שגם הביאו לנו כבר פרסי נובל לא מעטים?

כל המומחים הם מומחים למה שהיה, אפילו להם העתיד אינו ידוע. אני מתקשה למצוא מומחים למה שיהיה. בראותי כאן בארץ את הצעירים של עמנו, החוקרים, המדענים, הסופרים, האומנים והמהנדסים אני יודע בוודאות כי הם הטובים שבטובים. כאשר שואלים אותי בהרצאות בפני מנכ"לי חברות ההייטק הגדולות בעולם מה הייחוד במוח הישראלי ובסטארט-אפיסטים הישראליים אני אומר כי אנו לעולם איננו שבעי רצון. תמיד מחפשים את הבעיות ויחד עם זאת מוצאים

"כששואלים אותי מה הייחוד במוח הישראלי ובסטארט-אפיסטים הישראליים אני אומר כי אנו לעולם איננו שבעי רצון. תמיד מחפשים את הבעיות ויחד עם זאת מוצאים להן פתרונות חדשים"

